

BIULETYN

KOŁA MIŁOŚNIKÓW DZIEJÓW GRUDZIĄDZA
KLUB „CENTRUM” SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ

R. XII: 2014

Nr 7A (382) Specjalny

Data odczytu: 23.01.2014 r.

Data wydania: 12.02.2014 r.

=====
Anna Wajler

Promocja Rocznika Grudziądzkiego Tom XXI

Ukazał się kolejny XXI tom wydawnictwa *Rocznik Grudziądzki*, pod redakcją prof. dr hab. Wiesława Sieradzana. Obszerny, bo liczący 379 stron *Rocznik Grudziądzki* zawiera następujące działy: Artykuły, Materiały i Miscellanea, Ludzie Miasta i Regionu, Recenzje i Sprawozdania oraz Bibliografię. Artykuły zaopatrzone w krótkie resume w języku angielskim. Zawartość artykułów jest jak zawsze różnorodna, tak aby każdy czytelnik mógł znaleźć tematykę, która najbardziej go pasjonuje.

Rocznik zawiera dwa artykuły archeologiczne. **Jacek Gackowski** w artykule pt. *Wyobrażenia antro-i zoomorficzne z wczesnej epoki żelaza w Międzyrzeczu Wisły, Drwęcy i Osy* przedstawia konkretne, rzadkie zabytki, zdobione wyobrażeniami ludzi i zwierząt z kultury łużyckiej i pomorskiej. Artykuł dopełniają rysunki oraz mapa znalezisk.

Sławomir Wadył omawia *Niektóre związki chronologiczno-przestrzenne wczesnośredniowiecznej ceramiki z mikroregionu Baldram-Przedzamcze, gmina Kwidzyn* czyli rozwój lokalnego rzemiosła garncarskiego we wczesnym średniowieczu. W artykule niezmiernie interesujące rysunki naczyń rozmaicie zdobionych, w tym z ornamentem odciskany stemplem wyróżniającym lokalne garncarstwo.

Bogusz Wasik zajął się *Zamkiem w Lipieńku na ziemi chełmińskiej*, najmniej znanym zamkiem krzyżackim naszego regionu, a właśnie tutaj w 1291 r. wystawiono dokument nadający przywileje miejskie Grudziądzowi. Artykuł

ilustrowany rysunkami rekonstrukcji oraz zdjęciami obecnego stanu zachowanych ruin.

Żaneta Bonczkowska przybliży czytelnikom *Sądowe księgi ziemskie w państwie zakonu krzyżackiego w Prusach w późnym średniowieczu*. Autorka przedstawia liczne przykłady transakcji zawieranych przed sądami ławniczymi poparte niezmiernie ciekawymi, źródłowymi przypisami.

Kolejne dwa artykuły powinny zainteresować nie tylko historyków, lecz wszystkich zainteresowanych dawnym życiem codziennym. **Marta Sikorska**, zainspirowana wydaną w Grudziądzu w 1866 r. w języku niemieckim, najstarszą w regionie książką kucharską „Martha...” omawia *Receptury „Auf Polnische Art” z XVI i XVII wieku. Przyczynek do studiów nad recepcją kuchni staropolskiej w niemieckiej literaturze kulinarnej*.

„Smakowity” artykuł o daniach w „polskim stylu” na niemieckich stołach. **Jarosław Dumanowski i Maciej J. Mazurkiewicz** sięgnęli natomiast po grudziądzką książkę kucharską z 1915 r. „**Nauka gotowania do użytku ludu polskiego**”. W artykule wymienione zostały najstarsze pomorskie książki kucharskie, a czołową stanowią kulisy wydania przez Wiktora Kulerskiego polskiej książki kucharskiej.

Liczni miłośnicy fortyfikacji zainteresuje zapewne **Paweł Nastrożny**, który opublikował artykuł *Konserwacja i rozbiórka fortyfikacji twierdz w Grudziądzu i Chełmnie w latach 1920-1921 w świetle zbiorów Archiwum Państwowego w Toruniu*. W obszernym tekście **Aleksandra Smolińskiego** pt.: *Obsada personalna formacji Pomorskiej Brygady Kawalerii po wiosennej mobilizacji alarmowej oraz po wiosennej mobilizacji w sierpniu 1939 r. – stan na dzień 23 marca i 1 września* znajdziemy szczegółowe wykazy, tabele, poparte licznymi, źródłowymi przypisami.

W dziale Materiały i Miscellanea zamieszczono bogato ilustrowany artykuł **Katarzyny Węglowskiej i Marka Kołyszko** – *Kształtki ceramiczne z ramentami szkiców z Góry Zamkowej w Grudziądzu*.

Waldemar Rozynkowski, w krótkim, lecz bardzo interesującym artykule przedstawia mało znane zagadnienie kultu świętych – *Święci w kaplicy krzyżackiego domu zakonnego w Grudziądzu*.

Michał Targowski natomiast opublikował Wilkierz olęderskiej wsi Bieńkówka z 1752/1753 – zbiór przepisów regulujących sprawy administracyjno-porządkowe.

Janusz Hinz przypomina nam zapomniane czasopismo „*Przyjaciel Młodzieży Terminującej*”, które ukazywało się w Grudziądzu w latach 1937-1939 jako dodatek do „*Rzemieślnika*”.

Witold Konopka w artykule *Uroczystość końcowa obchodów milenijnych diecezji chełmińskiej w Chełmży* omawia uroczystości z 1966 r., które należały do najbardziej udanych i najlepiej zorganizowanych. Wzięło w nich udział ponad 20 tys. wiernych, mimo że w tym samym czasie odbywały się uroczystości wojewódzkie.

Mariusz Żebrowski zaprezentował *Projekt wojskowego cmentarza w Grudziądzu 1939-1941*, który nigdy nie został zrealizowany.

Magdalena Biernat opisała *Historyczne przemiany formy krajobrazowej i funkcji zabytkowego Parku Miejskiego w Grudziądzu*, co w związku z planowaną rewaloryzacją parku powinno zainteresować wiele osób. Artykuł bogato ilustrowany archiwalnymi zdjęciami i planami.

Dawid Schoenwald przybliżył sylwetkę Zofii Staruszkiewicz (1918-1996), wielokrotnej mistrzyni Polski w lekkoatletyce, zawodniczki grudziądzkiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” (Gniazdo IV). Biogram bogato ilustrowany archiwalnymi fotografiami. W dalszej części tomu zamieszczone zostały recenzje i sprawozdania, w tym obszernie sprawozdanie grudziądzkiego Muzeum. Tom kończy bibliografia grudziądzka z lata 2010-2012 przygotowana przez **Katarzynę Furmańską**, która obejmuje nie tylko publikacje naukowe, lecz także popularnonaukowe.

ROCZNIK GRUDZIĄDZKI

TOM XXI

POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE
ODDZIAŁ W GRUDZIĄDZU
MUZEUM W GRUDZIĄDZU
INSTYTUT HISTORII I ARCHIWISTYKI UMK W TORUNIU

(L.B.S.)

Redakcja: Tadeusz Rauchfleisch, Janusz Hinz. Logo KMDG wykonał Grzegorz W. Rygielski.